

Inserati se sprejemajo in veljajo trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracije in ekspedicija na velikem trgu h. št. 9, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " —
Za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na velikem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Kaj bi bil imel še storiti?

Kdor išče, pa najde, je star pregovor, a resničen skoz in skoz. Pruska vlada noče miru v deželi, noče sprave z Rimom, sedaj je to, sedaj je uno temu krivo. Sv. Oče nočejo prijenjati, katoliki so državi nevarni, središče (katoliško) v državnem zboru je vzrok, da se mir ne doseže, Windhorst vodja katolikov v državnem zboru je največi napotljaj, da katoliki ostanejo trdovratni, sedaj je pa „Nord. deutsch. allg. Ztg.“ najdlja nevarnega nemirneža, pravega nasprotnika za spravo, in ta je kardinal Ledohovski, bivši nadškof v Poznjanskem, ki je bil na Pruskem v Ostrovi dve leti zaprt, potem se pa umaknil na Laško, ranjki Pij IX. so ga gostoljubno sprejeli in odsihmal biva ta cerkveni knez v Vatikanu. — Sedaj pa na enkrat najdejo Bismarkovi pisarji (časopisi) da se nima Ledohovski ničesa bati na Italijanskem, nihče ga ne bode iskal in nazaj tirjal na Prusko, tako je tudi zatrdil poročnik Schlötzer papeževemu tajniku Jakobi-niju. Vsakdo se mora vprašati, zakaj da take reči razglašajo sedaj po svetu, zakaj jih prinašajo ravno sedaj o tem času, ko je svet govoril, da se sv. Oče in cesar Viljem hočeta porazumeti, časopisi, o katerih ves svet vé, da so na pol vradni, in komur Bismark pošilja novosti, katere svetu hoče obznaniti. — Miru nočejo imeti, prijenjati nočejo ničesa, sedaj pa iščejo grešnika, ki je temu kriv. — Da bi sv. Oče zaradi Prusije odpo-vedali kardinalu Ledohovskemu gostoljubnost, tega menda Pruska vlada sama ne verjame, a nekaj se mora zgoditi, da se duhovi begajo in da imajo ljudje zopet pri-

liko govoriti: pruska vlada bi rada prijenjala, a sv. Oče imajo take svetnike, ki huj-skajo na boj, zato ni mogoče priti k poraz-umljenju.

Kaj sem uže storil, kaj sem si prizadejal, da bi bil naredil razkol med katoliki! Ali sem mar kaj zamudil ali kaj zgrešil, da bi bil dosegel svoj namen, more Bismark po pravici vprašati samega sebe, vprašati cerkvene sovražnike po Nemškem in po vsem svetu. — Šiba, zvijača, laž in hinavščina vse je služilo temu namenu. Knez Bismark se je zanašal na starokatolike, mislil je z njimi predreti katoliško trdnjavo, ali kaj se zgodi, dandanes pojejo starokatoliku „škofu Reinkens-u“ mrtvaško pesnico ne le katoliški, ampak tudi vladni listi. Potem so si zmislili državno katoliško cerkev, vojvoda Ratiborski in grof Frankenberg bosta zvalila katoliško ljudstvo za sabo in kaj se zgodi? Dandanes, ko hoče južno-nemški grof Adelman zopet obelodaniti tako izjavo, kličejo tudi znani cerkveni neprijatelji.

Grof Adelman je glas vpjičnega v puščavi, še četrť del podpisov ne bo spravil skupaj, kakor jih je nabral pred desetimi leti vojvoda Ratiborski in tovariši. Kaj pa sedaj? Razrušimo cerkveno vladno sestavo! To pojde, veliko nezadovoljnih je med cerkvenimi udi, ti komaj čakajo, da bi jih kdo spodbudil. Mislili so gotovo, da se bodo občine vzdignile zoper župnike, nižja duhovščina zoper višo, škofje zoper papeža, razdvojena cerkev se bode uklonila Bismarku. Vendar ni se dalo zapeljati ne ljudstvo, ne duhovščina niti škofje, katoliško ljudstvo je ostalo stanovitno, duhovščina zvesta svojim višim pastirjem, škofje pa so bili enega duha

in ene misli, ni jih zvalil omamljivi glas iz vladnih krogov. Majeve postave niso povsod jednako strogo izvrševali, obetali tu in tam, skrivaj ali očito, da hočejo odpraviti prepo-ved na plačo, iskali so kandidatov za spraznjene in nespraznjene škofijske sedeže. Joj-mene, kaka prevara! Škofje so se zvesto držali svetega prestola, ne enega ni bilo med njimi, da bi bil omahoval. Mar so duhovni postali nezvesti svojim škofom? Tako malo duhovnov je odpovedalo škofom pokorščino, da je lahko govornik iz središča rekel: Zvestoba do Boga in do svete cerkve je dan danes trdnjša in boljša, kakor je bila ob aposteljskih časih; med dvanajsterimi apostoli je bil že izdajalec; dandanes pad med stoterimi katoliškimi duhovniki najdete komaj izdajaleca. — Poglejmo sedaj kako ravnaajo vladni organi? Tukaj je sivi mašnik, slab, premoženja nima, plača mu je ustavljena, iz stanovanja se je moral umakniti. Občina, kjer je ta star duhoven, je tudi revna, ter ne more kaj storiti za duhovnika. Varično mora živeti, kar le moč, kar pride viši uradnik, ki vse to dobro pozna, k njemu, ter mu prigovarja, naj izda nekaj razglas, da ni zoper majeve postave, potem bode dobil nazaj svojo plačo, v stanovanje se bode smel verniti, ob kratkem ljubček bode pruski vladni. A pruski vradnik je šel z dolgim nosom, in Eleazar II se mu ni uklonil. Kolikor več brezobzirnosti in nesramnosti na jedni, toliko več stanovitnosti in zvestobena drugi strani. Kakoršen pastir, taka čeda. Spodletelo je Bismarku in njegovemu slugi, ako je mislil, da se bode ljudstvo vzdignilo zoper župnike, ne jedna katoliška občina ni hotela izvršiti volitev župnikov. Zvestoba do cerkve

Listek.

Iz spomeniške knjige poljskega učitelja.

Spisal H. Sienkiewicz.

Njegove nočne posedanja so pogostejša postajale. Boj se, da bi, ko bi se sprebudil, mu ne vzkazal iti spat, vstajal je tiho v temi, nesel svetilnico v vežo, tam prižgal in sedel k delu. Predno da sem ga zasačil, prebil je nekoliko noči med nezakurjenimi stenami. Nisem si vedel druge pomoči, kakor vstati, poklicati ga v sobo, in poučevati se z njim vse naloge, da bi ga prepričal, da jih úme in da mu ni treba prezebovati. A konečno že sam ni vedel, kaj je znal in kaj ni znal. Dete je zgubljalo sile, rumenelo in očividno venelo. Včasih se je pripetilo tudi kaj takega, kar me je prepričevalo, da ni le edino delo, ki mu krade njegove moči. Enkrat, ko sem mu razlagal „historijo“, ki jo je „Stric svojemu vnuku pripovedoval“, kar sem delal na željo gospé Marije vsaki dan, je sko-

čil Mihec z iskrečimi očesi, da sem se skoro vstrašil, ugledavši surovi izraz njegovega lica, ko je dejal: „Gospod je li to resnica, ne izmišljotina? kajti...“

„Kaj je, Mihec?“ vprašal sem začuden. Namesto odgovora pa je stisnil zobé in naposled se spustil v jok takó bridek, da ga dolgo nisem zamogel vtolažiti.

Poprašal sem Kvicega po vzroku tega plakanja, ali bodisi da ni vedel, ali mi ni hotel povedati; domislil sem si ga vendar sam. Ni bilo dvoma, da je bilo treba slišati poljskemu detetu v nemški šoli marsikaj, kar je ranilo njegova najglobokejša čutila, katere so bile naravnost zaprečenje, ali grdenje in zasméh domovine, jezika, domačih šeg in navad s kratka vsega, kar so ga doma naučili spoštovati in ljubiti. Od družih fantov so taka očitanja odletele, ne pušča je v njih nič družega, nego globoko nevošljivost do učiteljev in njih celega rodú, toda fanta, takó občutljivega, kakor Mihec, so se bolestno dotikala; protiviti se jim ni smel, naj si bi imel voljo kričati od bolesti,

toraj se je le srdil, stiskal zobé in mučil, ter tako k trpilom, ki so ga vgnjetale vsled nevspehov in slabih redov, dodajal še novi moralni razkol, v katerem je neprestano živel. Dve sili, dva glasa, katera poslušati je otroška dolžnost in bi zbog tega v soglasju biti morala, pregibala sta Miha na dve po vsem protivni strani. Kar je ena imenovala nedolžno, čednostno, ljubljeno, to je smatrala druga za prestopok, za znamenje smešnosti. In v takem razdvojenji je šel fante za tem, kar mu je srcé kazalo, moral se delati, kakor da sliši in sprejema v srcé besede nasprotné, moral delati tak od jutra do večera, in v tej trapnej prisiljenosti prebiti dneve, tedne, mesece! — Kakšen to položaj — otroka!

Čudna je bila osoda Mihčeva. Življenja drame začenjajo se navadno pozneje, ko že prvo listje izpada z drevesa mladosti, a zanj se je vse to, iz česar obstoji nesreča, kot moralno vsiljstvo, notranji bol, nemir, brezvspešno napenjanje moči, borba z težavami, neprestano večja zguba upanja, — pričelo že v ednajstem letu njegove starosti. Niti

naklada vernim mnogo bremen, prižadeva mnogo stroškov, a ne boje se potov, ne vstrašijo se stroškov, ko ostanejo zvesti svoji veri. Ne spoznajo niti ne sprejmejo drugega duhovnika, nego tega, katerega jim škof pošlje; raje nobenega, kakor duhovnika po milosti vlade. To je sedaj očitno. Veliko je zgubljenega, veliko zapravljenega; katoliki ne zaupajo več vladi, čast in spoštovanje je zgubila vlada doma in na tujem. Da bi pač na merodajavnem mestu zališali in prevdarili besede, katere je govoril poslanec pl. Schorlemer-Alst v pruskem državnem zboru; glasno in slovesno je namreč rekel: „Javno se mora priznati, da je tako ravnanje do katolikov ljubezen in sočutje do vlade in do dinastije same zmanjšalo.“

Govor grofa Riharda Belcredija pri splošni debati o šolski noveli v gosposki zbornici (Dalje.)

Prestopim tedaj k drugim poučnim knjigam, sila zanimive so. Tukaj je najprej prirodoznanost — a reči moram, da sem odbral tiste knjige, ki imajo naj več natisov, tedaj jih čisto rabijo. Prirodoznanost pred najstarejšim letom otroci ne morejo rabiti. Pisatelj sam pravi, da bi se bil držal le domačih pridelkov, le domačih živalskih plemen, a ni mogel, ker učni črtež predaleč sega, in zahteva, naj se oziramo tudi na pridelke inozemstva, da, na one drugih delov sveta, in na živalstvo. In tako je nastala ta poučna knjiga. Tukaj vidite, da se n. pr. začenja s psom ali z mišjo, pa uže v isti ali kaki drugi uri je učitelj pri morskem somu. (Na desni se smeja). Pri rastlinstvu začne se s jablano, a prestopi se k pomeranči in k palmam; v mineralogiji začne se s solninami v Vilički, prestopi pa k izpiranju zlata v Kaliforniji in k bruhanjem Vezuvijskega. Kako more tako poučevanje kaj koristiti, tega ne razumem! Mislim, da naj bi s tem začeli, da bi otroku, ki se zanimiva za živali, opisovali take, ki so okoli njega, katere ga obdajajo, da bi mu opisovali njih lastnosti, pripovedali, čim koristijo, kako škodujejo, in ko se otroci zanimivajo za pouk, potem bi prestopili k sorodnim živalim, od pesa k volku, od domače mačke do divje, in tako prišli k tigru, tedaj v drug del sveta. A to bi ne bilo vednostno, ker pred vsem, tako je učni črtež osnovan, odpreti se mora otroku

njegova nježna postava, ali oslabilenje njegovih moči, niso bile v stanu, ga té teže oprostiti. Minevali so dnevi in tedni, revež je podvojeval svoje moči, a nasledki so bili čedalje slabši, čedalje žalostnejši. Listi gospe Marije, kolikor tudi nežni in sladki, pridodajali so še več teže k temu bremenu.

„Bog te obdari, Mihec, z nenavadno nadarjenostjo“, je pisala mati, „toraj upam, da me ne opehariš v nadah, ki jih v tebe stavim in da postaneš meni in domovini v radost.“

Ko je fant prvič sprejel takšen list, prijel me je krčevito za roke in spuščaje se v jok, začel ponavljati: „Kaj naj storim, gospod Vavrinkovič! kaj zamorem jaz storiti?“ In zares, kaj je zamogel učiniti? kaj je zamogel reči na to, da ni prišel na svet s prirojenjo nadarjenostjo k jeziku, da ni znal nemški govoriti? (Dalje prih.)

daljše obzorje; ker uže na bližnji stopnji starosti, prične se na drobno poučevanje med tem obzorjem, tam uže vverste živali v plemena in družine, tukaj že opisujejo pri živalih zobovje in kopita, pri žuželkah pa dele pri ustih, ob kratkem ves anatomiški sestav.

Ravno tako je pri rastlinstvu, ker se uže nahaja nekako rastlinoslovje, otroci morajo razločevati palmova drevesa, ali rastejo na njih dateljni ali kokosovi orehi i. t. d. vse to se tam nahaja. To mora neizrečeno zanimivati naše otroke. Kar se tiče rudnoslovja, prestopijo uže pri dvanajst letnih otrocih na zemljepislovje, tukaj morajo razločevati, kaj je kristalinska kamnena skupina, kaj je kristalinsko škrlotje, otroci morajo vedeti, da je v žuli, živec, kvarec, sinjec, da morajo vedeti o plasteh pri kamenju, morajo poznati lege pri plasteh, morajo razločiti med neptunskim in vulkanskim kamenjem — tudi teh izrazov se povsod poslužujejo, morajo poznati kemiške razmere in zveze, in potem pristopijo k človeku; tukaj ne pripovedujejo le o človeških plemenih po polti, marveč tudi ali so dolgo ali kratkoglavci, otroci morajo vedeti aritmetične razmere poprečnega in podolžnega premera pri kratko in dolgoglavcih; opisuje se potem vse telo, začenši pri kosteh in zobeh do mikroskopičnih krvnih kroglic, opisujejo se organi za čutenje in vmes se kaj pripoveduje o zdravjeslovju. Tukaj n. p. se otrokom pripoveduje, da je treba za zdravje zob, zobnih ščetec in zobnega prahu. To pa še ni zadost, mora priti še kaka vinska dušica tekočina, da se zobje ohranijo zdravi. Tukaj pripovedujejo, kaka mora biti spalna soba, da mora biti namreč velika, dobro prezračena, da ne sme spati v nji mnogo ljudi, postelje morajo biti dolge in široke, postelja z nebom je nevarna i. t. d.

Človek misli, da ima pred sabo zelo omikano občinstvo glavnega mesta, kateremu se predava o zdravjeslovju. Tako poučujejo otroke, tuje besede jih le begajo, a gotovo ne poučujejo. (Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 28. marec.

Avstrijske dežele.

Svitli cesar bodo prišli 10. julija v Ljubljano. Tako je naznanilo c. kr. adjutantstvo c. kr. generalnemu poveljništvu v Gradcu, da naj naznani, oddelnemu poveljništvu, da bodo svitli cesar pri ti priliki ogledali vojake v Radgoni, Strassu, Mariboru, Ptujem, Slovenje-Gradcu in Celji.

Prva povelikonočna seja državnega zbora bode danes teden, 5. aprila. Dnevni red: 1. Poročilo poverilnega odseka o volitvah poslancev Franca grofa Attems, dr. Viljema Eksnerja, dr. Avgusta Hirsch, Marka Nakič, Romana grofa Potočkega, dr. Hermana Vieltutha, Gustava Winterhollerja in dr. Karola Dostala. 2. Poročilo svobodnostnega odseka o prošnji c. k. državnega pravnika v Rzeszavem, da se pritrdi sodnijskemu postopanju zoper poslanca Antona viteza Oborskega zaradi razžaljenja poštnega ekspeditorja Stanislava Köhlerja v Lancut. 3. Poročila o peticijah.

Volitev za baron Lacarinija v istrijskem velikem posestvu bode na dan 9. maja.

„Wiener Ztg.“ naznanja 24. t. m. postavbo 3. marca 1883 zaradi oprostjenja kolek in pristojbin pri vseh zapisnikih in

dopisih, ki zadevajo odškodovanje denarnih ali birnih davčin za cerkve, duhovščino. — Tedaj vendar le!

Obrtniška novela je potrjena, tako pripovedujejo oficijozni listi, a razglašena še ni. Šest mesecev po razglasu postane veljavna; nadejati se je, da bode dosihmal vlada vse pripravila, kar je treba, da s postavo doseže namen, katerega so imeli nje očetje in zagovorniki. A ni dosti, da vlada stori svoje, tudi obrtniki morajo se pripraviti na to, da se bodo z vlado zlagali vsaj v poglavitnih točkah; kakor se vidi, poglavitno delo se sedaj še le začenja.

Iz Soštanja. Velikonočni ponedeljek je pri potovalnem zboru slovenskega društva poročal dr. Vošnjak o delavnosti državnega zbora. Navzoči so mu izrazili svoje zaupanje. Resolucije so bile: v Celji in Mariboru naj se napravijo slovenske paralele na srednjih šolah, zbor je pritrdil jednoglasno šolski noveli. Sklenili so poslati deputacije iz mest in trgov, ko se bodo presvitali cesar mudili v Celji in Mariboru. Zborovanje se sklene z živiočlici presvitemu cesarju.

Pražki češki klub je sprejel o šolski noveli naslednjo resolucijo. Češki klub sicer priznava, da ima državni zbor v ljudskem šolstvu določiti le glavna načela in pravila, izvršitev teh načel pa pripada deželnim zborom, vendar pa tudi živo priznava, da je po ubožnih krajih, tedaj tudi po ubožnih občinah in okrajih živa potreba, da se zboljša šolsko obiskovanje, in da tega polajšanja žele zastopovalci ljudstva po alpskih deželah, ker tega ne morejo drugej doseči, nego v državnem zboru; tudi dalje priznava, da se za narod in njegovo prihodnost da doseči le kaj važnega, in imenitnega le ta čas, ako desnica složno postopa, in da so še veliko tehtnejše stvari, mimo teh sprememb, katere nasvetuje šolska novela, dasiravno so te spremembe morda nepopolne in pomanjkljive; češki klub tedaj popolnoma zaupa rodoljubju čeških poslancev, da se bodo v ti težavni stvari odločili za to, kar bodo spoznali, da je za narod naj bolj koristno, ker prej, kakor drugi, morejo prevdariti političko situacijo, in najti v svoji modrosti pravi pot, kakor zahtevajo okoliščine. Klub dalje misli, da volilci politično zreli ne bodo hoteli zavirati mož, katerim so skazali svoje zaupanje, a poslanci pa tudi ne bodo zamudili, avtonomije dežel v šolskih zadevah varovati.

Z Ogerskega. Debata o šolski postavi za srednje šole je na Ogrskem stvari spravila na dan, katere so dosihmal bile bolj tajne in prikrite. Pri tej debati so govorniki, protestantje, povdarjali, da se ima Ogerska največ zahvaliti protestantom, da oni prav za prav državo vzdržujejo in ohranjujejo. Kaj pa so katoliki, katerih je vsaj 200 v zboru na to rekli? — Molčali so. Že dle časa so bili ogrski katoliki nezadovoljni s svojimi poslanci, kateri so se pri debatah o katoliških peticijah zastran civilnega zakona, zastran učilne zaloge tako medlo obnašali, tudi v „Slovencu“ smo nekaj o tem govorili, pri debati o postavi za srednje šole je pa minister Tisa sam zagovarjal katolike, in vendar je on po veroizpovedanji kalvin. — Vsako pritiskovanje od ene strani rodi nasprotno gibanje in tako je tudi tukaj. Izšla je knjižica ki ima naslov „Katholisak ébred-jetek“ (Katoliki zdramite se!) pisal jo je baje katoliški župnik in v nji dokazuje, da so protestantski volitveni okraji že davno

popustili ministrskega predsednika, in da bi uže davno ne bil na krmilu, ko bi ga ne podpirali katoliki, posebno pa katoliška duhovščina. Pisatelj potem dokazuje, da Tisza najboljšo službo deli protestantom, na katolike pa se slabo ozira. Ako ni minister protestant, je vsaj njega namestovalec. V vladnem klubu, pri časopisji, pri železnici preobladajo. — Pred letom in dnevom je kalvinski ministrski svetovalec rekel, katoliška cerkev nima srednjih šol, in ta gospod je bil zopet merodajalen pri osnovi sedanje postave o srednjih šolah. Sedmograški škof je zahteval, da naj vsi katoliški poslanci glasujejo zoper postavo, ki popolnoma zabi vse katoliške naprave na Ogerskem, v gosposki zbornici se bodo škofoje določno potegnili za pravice katoliške cerkve, ki se tukaj zane-marjajo. Kaj pa vladno časopisje? Ako je protestant v opoziciji z vladno, ga vladni možje varujejo in ne napadajo, a do katoliških oponentov ne poznajo obzira, kakor se to vidi, kedar govori grof Apponij. — Molčanje katolikov je vzrok, da so protestantje dobili prevago; poslanci so se pod plašcem državnih koristi popolnoma podvergli vladni samovolji, ter zgubili samostalnost. — Kakor se vidi, katoliki spregledujejo in so se začeli gibati.

Ogerskim katoliškim družbam so poslali sv. Oče pismo, v katerem pravijo, da im je bilo pismo, katero so poslali katoliki zbrani v Oroshazi prijetno spričalo čistega nauka in udanosti do rimskega prestola. Potem se vesele, da družba tako vrlo napreduje, ter v soglasji s cerkveno oblastjo in veljavo pospešuje korist katoliške cerkve na Ogerskem.

Prav posebno, pravijo sv. Oče, jih pa veseli, kar se je poročalo o zadnjih sklepih, da se namreč mladina katoliški poučuje, in da se dobre bukve razširjajo med verne. Tedaj se trdno nadejajo, da bode družba izpeljaje storjene sklepe kinčala cerkev in domovino, škofom bode v tolažbo, a vsem vernim Ogerske na korist. Konečno vsem podeli apostolski blagoslov. Pismo ima dan 8. marcija in je pisano Antonu Lonkay predsedniku in drugovom.

Vnanje države.

V Rimu se je razpočila 26. t. m. sklenica s smodnikom pred palačo pravosodja, drugo tako sklenico so dobili pred palačo Kvirinalsko. — Več oseb je zaprtih.

Domače novice.

V Ljubljani 29. marca.

(Vodnikova slovesnost v gledišči 26. t. m.) je sijajno izpala. Spored je bil točno izvršen, mnogobrojno občinstvo je bilo zadovoljno. Pesem Šišenske čitalnice, pod vodstvom g. Stegnarja, je bila na zahtevanje občinstva ponavljana.

(V ljudski kuhinji) so bili nje vsakdanji gostje in tudi nekateri drugi brezplačno pogostovani 26., 27. in 28. dne tega mesca. Vse stroške bode prevzel slavnoznani dobrotnik g. Josip Gorup iz Trsta, ki se je 27. t. m. poročil z gospodično Klavdijo Keesbacher-jevo in se na dan svoje poroke spomnil tudi revežev Ljubljanskega mesta. Naj mu dobrotljivi Gospod, ki je plačnik za reveže, obilo povrne na tem in unem svetu to njegovo dobroto.

(Porotne sodbe v Ljubljani.) 20. t. m. popoldne je stal pred sodbo kmečki fant

Peter Kokalj, zatožen hudodelstva uboja, zagovarjal ga je dr. Papež. Porotniki so ga s 7 proti 5 glasovi za nekrivega spoznali, sodnija ga je oprostila, on pa je vzel cepin, ki je bil pri sodnji in s katerim je kmečkega fanta po trebuhu vdaril, da je drugi dan umrl, ter šel s 3 tovarši domov. S tem je bilo sedanje sojenje porot zaključeno; prihodnje bode meseca junija.

(Ljudske veselice) letos o Binkoštih za „narodni dom“ ne bode, ampak še le drugo leto.

Razne reči.

— Praktična Metodika za učitelje in učiteljske pripravnike. Sestavil in založil Ivan Lapajne, ravnatelj meščanske šole v Krškem. Cena 80 kr. V Ljubljani natisnil Rudolf Milic 142 št. v 8°. To je naslov knjigi našemu šolstvu prepotrebni. G. pisatelj nam pove v „Predgovoru“, kaj ga je napotilo, da je spisal „Praktično Metodiko“ in kako da jo je sestavil; pravi namreč, da je s knjigo „Prvi pouk“ le nekoliko zadostil potrebi slovenskega učiteljstva, da se je pa kmalu potem, ko je spisal omenjeno knjigo, lotil pričujoče knjige, za katero je nabral gradiva po mnogih knjigah, šolskih časnikih, slovenskih in nemških in to pomnožil in v celoto zvezal se svojimi sveti. Podlaga za pričujočo knjigo pa so bili: Učni načrti za ljudske šole v Primorji. Knjiga se ozira na vse nauke ljudske šole, ter ima o vsakem najpred: Splošni učni načrt; učno svrhu za nižjo, srednjo in višjo stopnjo; nadrobni načrt za vse tri stopnje kakor zgoraj in potem učne poskuse. Nauki ljudske šole so naštet ti le: Slovenščina, Zemljepisje, Zgodovina, Prirodoslovje in kemija, Računstvo, Merstvo, Pisanje, Petje, Telovadba. Iz tega se da nekoliko posneti, kaj obsega knjigo in kako je razdeljena. „Praktična Metodika“ je prva šolska knjiga te vrste v slovenskem jeziku, in mislim, da sem s tem dosti povedal, kar more to knjigo priporočati slovenskim učiteljem. — Kar so drugod po samem in raztreseno iskali in morda najdlji, ali tudi ne najdlji, imajo tu skupaj v lepem redu, v izgledni sestavi. Drugi ugibljejo in prevdarjajo, a gospod pisatelj jo je uganil in v javnost stopil z dovršenim delom, in slovenskim učiteljem podal po vsem rabljivo in prekoristno knjigo, sedaj jim ne ostaja družega, nego, da to delo vsestransko pregledajo, premislijo in se po njim ravnaajo. Pač da, učitelji bi se radi po tem navodu ravnali, ali sedanja osnova tirja, da se realije razpravljajo po večrazrednih šolah, ako je le količkaj mogoče, v nemškem jeziku, to pa zadržuje šolski napredek, ker se učenec bori ob istem času z jezikom in stvarjo. Delo in trud pisateljev se bode prav cenil takrat, kedar bodo šolske oblasti priporočale slovenski jezik, a sedaj smo pa še daleč zadej, na Kranjskem in na Štajarskem, na Koroškem pa še s tem nismo začeli, dasiravno tam tudi Slovenci stanujejo.

Isti pisatelj ima v zalogi pisanke, ki so: 1. slovenska lepopisnica. 2. slovenska začetna lepopisnica s prečnicami. 3. nemška lepopisnica. 4. slovenska pravopisnica. 5. nemška pravopisnica. 6. spisovnica slovenska in nemška. 7. računska pisanka; 100 kosov po 110; 90 in 80 kr., in risanke a) prva risanka 1⁴/₁₆, b) druga risanka 2⁴/₁₆,

c) tretja risanka 4⁴/₁₆ pike, č) četrta risanka z okvirjem, d) peta risanka čista 100 kosov, mala po 250 a velika po 300 kr.

— Za notarja v Šoštanj pride gospod Ivan Kacič, a v Sevnico gospod Fran Veršec. Veselo na obe strani.

— Iz Gorjan nad Blejskim jezerom se poroča, da bralno društvo ob začetku leta osnovano dobro napreduje, število udov je naraslo na 100. Za pospeh društva najbolj dela predsednik sam, dalje pa g. učitelj Žerovnik, ki uči po dve uri na teden v petji.

— Vabilo. Katol. podporno društvo v Celji napravi prihodnjo — belo nedeljo ob 4. uri popoldne v vrtni dvorani „pri belem volu“ veselico v tem redu: 1. Tombola. 2. Petje: a) „Zvezna“, vglasbil A. Nedved — poje pevski zbor „kat. podp. društva“. b) J. Verdi, Nr. 19, Scena ed Aria „D'amor sull'all' rosea“ iz opere Trovatore — samospjev s spremljevanjem na harmoniji; c) „Večernica“, vglasbil dr. G. Ipavica, poje društveni pevski zbor. 3. Predstavljanje igrokaza: „Eno uro doktor.“

Vstop je dovoljen č. udom, ki pokažejo pri vходу svoj vstopni list. Društveni prijatelji, ki pa niso udi, dobijo vstopne liste pri gosp. Fr. Kapusu, trgovcu v Celji po 40 kr. Prostovoljni darovi se hvaležno sprejemljejo. Čisti znesek veselice je omenjen za poravnanje stroškov za društven harmonij, ki stane 120 gld. Odbor.

— Trst in okolica. — Zgodovinska slika spisal Matija Sila. Ponatisnjeno iz „Edinosti“. Tiskal Franc Huala v Trstu 1882. V mali osmerki str. 154. Obseg knjige: Predgovor, Uvod, A. Lega mesta tržaškega in okolice, B. Zgodovina Trsta. I. Od naj starejše dobe do Karola Velikega. II. Od Karola Vel. 803 (813) do združenja z Avstrijo. III. Od izročenja mesta Avstriji (1382) do razglasenja svobodne (proste) luke. IV. Od vstanovljenja svobodne luke l. 1719—1790. V. Trst za časa francoskih vojsk (1790 do 1815.) VI. Od restavracije (1813) do najnovjše dobe 1881. C. Spomeniška listina združenja Trsta z Avstrijo. D. Vrsta: 1. škofov tržaških, 2. vladarjev, 3. cesarskih namestnikov. E. Popravki in dodatki. To je kratek obseg knjigi. Povdarjati nam gre tukaj mar-nost in trud pisateljev, ki nam je po raznih, kritično izbranih virih podal znanstveni spis „Trst in okolica“. Delo ni prepis kake knjige, kakor se nam včasih ponuja za izvirno delo, ampak kakor se vsak lahko prepriča, izvirno in pri tem močno poučljivo temu, komur je mar za zgodovinsko resnico, a ne za strankarsko zgodovinarstvo. „Kjer kamen in bron molči, tam govore krajna imena.“ In vzlasti v razlaganji krajnih imen je knjiga prav posebne vrednosti; in poglavje A. „Lega mesta tržaškega in okolice“ najbolj zanimiv del te knjige.

Med drugim naj omenimo, da se ime „Trst“, lat. „Tergestum“ razlaga na 15stero načinov, izmed katerih je menda naj bolj verjetno, da je Tergestum izpeljano in slov. trag — tragišče = pristanišče (luka). Na strani 38 nahajamo tudi za „Akvilejo“, drugačno raz-lago mimo navadno od „aquila“ (orel), ker Rimci so imenovali to mesto tudi „Akvile-gijo“ — vodeno mesto, in Terstenjak izvaja to ime od: Akla, akvila, kar znači temno megleno mesto. Iz teh kratkih vrstic je razvidno, koliko zanimivega za jezikoslovca ima ta knjiga v sebi. G. pisatelj sme reči, da je svojo nalogo dobro izvršil, in na pod-

lagi krajnih imen dosti jasno dokazal, da v Trstu in okolici so v zgodovinskih časih prvi stanovali Slovani, a druge narodnosti so se pozneje tu naselile. Naj še nekoliko omenimo dobe (IV) od ustanovitve proste luke leta 1719 do l. 1780. Do l. 1717 Avstrija še ni imela primorskega mesta, kamor bi tuji kupčevalci mogli prosto in brezplačno vvaževati svoje blago. Pretehtavali so, kje bi bolj kazalo ustanoviti prosto luko, ali na hrvaškem Primorju, ali v Ogleju, ali v Devinu, poslednjič so se odločili za Trst. Z odlokom 18. dne marmaja je dovolil cesar Karol VI. Trstu prosto luko, in odsihmal slovi Trst kot prvo kupčijsko na severnem bregu adriatskega morja. Ako poslednje premislimo, se nam nobena stvar ne vidi tako abotna in kratkovidna, kakor rovanje Trsta zoper avstrijsko vlado, kajti ta dan, ko si Avstrija izvoli drugo primorsko mesto, mora propasti Trst, ki je že tako prekoračil svojo zlato dobo. — Od knjige smo pa zašli na politiko, a ravno zaradi nje knjigo posebno priporočamo vsem, ki se pečajo z dnevno politiko.

— Nemškega lepoznavskega zabavnikarja „Deutscher Hausschatz“ obseg je sledeči: Text. Das Medaillon. Roman von Walther von der Wied (Fortsetzung). — Die Mitesser. Von Dr. J. A. Schilling. — Stambul. Reise-Erinnerung von Karl May. — Der Herr auf den Fluthen. Gedicht von Joseph Braun. — Die Belagerung von Wien durch die Türken im Jahre 1683. Nach alten gleichzeitigen Büchern erzählt von Arnold Freiherr von Weihe-Eimke. — Bewährte Hausmittel. Gicht. — Noch ein Mittel gegen Frostbeulen. — Dr. Paul Majunke. — Allerlei Illustrationen. Und ich war auch dabei. Nach dem Gemälde von H. Pabst. — Bei dem Advokat. Gemalt von H. Kotschenreiter. — Aus England's vornehmer Welt I. Von L. Fehrenbach. — Aus England's vornehmer Welt II. Von L. Fehrenbach. — Wer hat denn das wieder gethan? Gemalt von Sonderland. — Ob's wohl reicht? Gemalt von W. Grossmann. — Fürst Bismarck „im Barte“. Originalzeichnung von H. Scheerenberg. — Wie Grossmütterchen ihre Märchen erzählt. Gemalt von H. Werner. — Dr. Paul. Majunke.

— Uštedni Matice Skolska je nabrala že 250.000 gl. Lepa svota, ki je najboljši odgovor na Schulvereineove namere. Pojdi in tudi ti vzgled posnemaj, velja nam Slovencem!

— Umorjen je bil na planem župnik iz Vojmislje v okraji Kromav na Markem, tridesetkrat je bil z nožem sunjen in najdlji so ga mrtvega na polji. Pravijo, da se je nekdo nad njim zmaševal. Ranjki je imel navado, da se je vsaki dan in ob vsakem letnem času hodil umivat v samotnem kraju na kopališče, to je tudi storil pretečeno sredo (22. t. m.) popoldne. A že ob 5 ga je najdel mrtvega vrtnik grajščine Kromavske! Nad mrličem se je videlo, da je bil najprej ostreljen, potem je pa imel 30 ran z bodalom. Pokopan je bil v ponedeljek. O morilcu se še nič ne ve.

— Morivec poštnega sluga Kossaeth je bil zasačen v (Devinu) Magdeburgu. Bil je svoje dni pri 7. polku kirasirjev. Polk je poslal njegovo fotografijo, poštni sluga Müller in gostilničar v Berlinu sta spoznala, da je to bil tisti, ki se je mudil v gostilni in je sobo najel. Tam je pa pokazal svoj odpust, vprašali so potem pri vseh pol-

kih, ali je bil res kje vojak s tem imenom. Bili so na pravi sledi, in iz Berlinu se javlja, da je zločinec pred preiskovalnim sodnikom obstal svoje hudodelstvo. — Kar se ne stori, se ne zve!

— Dr. Tanner, ki se je drugim „za zgled“ pred nekaj časom postil 40 dni (?) je sedaj zopet začel komedijo s postom. 15 dni ni ničesa jedel, a policija je prišla ponj, stanovito se je branil kaj živati, na zadnje so ga posilili s kupico mleka, in sedaj — je pa zblaznel, mogli so ga poslati v norišnico.

— 6 tehtnih junakov je prišlo iz Kohin-Kine v Hamburg. Ti so indijski sloni namenjeni za živalski vrt v Hamburgu, največji je 18 let, najmlajši 2 let star. Vožnja je stala 300 frankov za jednega. Da jih je opravljal, najeli so stanovalec od tam. Prav prijetno ni bilo ravnati s temi tehtnimi osebam.

— Iz otoka Sicilije se poroča, da je vodometna gora Etna začela divje razsajati. Vse vasi in mesta okoli gore 500 kilometrov na široko so ali vse, ali deloma razdejane, iz 12 žeknov se izliva goreča žlindra po gori navdol in kamor se privali, vse pokonča; goreča žlindra je že osem kilometrov daleč od mesta Catanija, ako se bode goreča reka valila v ti meri, v dveh ali treh dneh je v mestu, in Catanija je pokončana, kakor je bila pred 200 leti.

— Pravda zoper socialiste. (Dalje).

Sprašujejo se nadalje zatoženi, vendar ni omeniti nič kaj posebnega o njih izpovedi, vsi taje, da bi bili udje kake tajne družbe. — Zatoženi Alojzij Treibenreif je bil v Cirihi v Švajci predsednik delavskemu vzobraževalnemu društvu in je prvomestnik društvu mizarske stroke. Tudi ta noče vedeti o kaki skrivni družbi. Svoje dni je bil v Monakovem 14 dni zaprt. Dalje izpove, ko ga državni pravnik na besedi vjame, da si je nekaj pridejal ime „Toma Manlius“ ker socialisti si pridevajo po dvoje ime, ker jim je policija trdo za petami. Državni pravnik mu je tudi očital, da so pri njem najdlji ključ za tajno pismo (Chiffreschlüssel) in je bil pohišni prodajalec s svetimi podobami, da je imel povod za agitovanje. — Ko ga zagovornikov nekdo vpraša, zakaj tako, odgovori, da večina ljudi nima pojma o socialnem demokratizmu (družbeni ljudski vladi) a posebnost od ljudi, ki kupujejo svetopisemske podobe ni pričakovati, da bi se spreobrnili k socializmu. (Dalje prih.)

Zahvala.

Sporočam, da sem od dne 11. t. m. do danes za naše pogorelce zopet sprejel naslednje zneske:

Iz Ljubljane 50 gl., iz Zg. Grada Štajarskega 7 gl., iz Gorij 15 gl., iz Trate 2 gl., iz Dóbrave 15 gl., iz Javorja 3 gl., iz sv. Križa p. Ajdovšini 3 gl., iz Kočevske Planine 5 gl., od „Slovenca“ 20 gl., iz Zapóg 4 gl. Zbirkov „Zg. Danice“ 137 gl. 38 kr., iz Sentjurja nad Račjem 4 gl., iz Šent-Lenarta nad Loko 5 gl., od gospe Emilije Cvetničeve 5 gl., iz Vipave 1 gl., iz Slavine (že drugič) 5 gl. 66 kr. iz Gogovica 7 gl. Skupaj do danes 407 gl. 4 kr. Za prejete darove se zahvaljujem v svojem ter v imenu pogorelcev blagim gg. dobrotnikom.

V Košani v dan 23. marmaja 1883.

Matiija Torkar, župnik.

Eksekutivne dražbe.

30. marmaja. 3. eks. drž. pos. Šimon Ovjač iz Žerjavke. 1402 gl. Kranj. Relicijacija zemljišča Jožefa Dolenc iz Setnice 1870 gl. Vrhnik. 1 eks. drž. zemljišč ml. Marije Sterle iz Prema 1110 gl., 700 gl. in 470 gl. Bistrica. 1. e. drž. pos. Franc sedaj Marija Kodela iz Budanj, 360 gl. 268 gl. in 140 gl. Vipava. 3. eks. drž. pos. Andrej Vidmar iz Rakitne 4135 gl. Vrhnik. 3. eks. drž. pos. Jakob Malečkar iz Smrja št. 1. Bistrica. 3. eks. drž. pos. Miha Barbuš iz Šambije. Bistrica. 31. marmaja. 1. eks. drž. pos. Jožef Urh iz Dvorjan. Kranj. 1. eks. drž. pos. France Menhard iz Kamnika 300 gl. Kamnik. 1. e. drž. pos. Marija Slapnik iz Podhruške. Kamnik. 3. e. drž. pos. Franc Šlebir iz Stovnika 4455 gl. Kamnik.

Umrli so:

17. marmaja. Jera Podlogar, kočjaževa žena 55 let, Poljanska cesta 51, sušica. — Ida Schmutz, v. častnika hči 2 1/4 leta na Poljanah št. 18, otrpnenje pljuč. Antonija Vidic, čevljarjeva hči 7 let, Polj. nasip 65, pljuč. tuberkuloza.

18. marmaja. Valentin Selan, delavec 73 let, sod. steza št. 2., plućnica. 19. marmaja. Helena Nagode, gostija 75 let, Florj. ulice 12, nak. 20. marmaja. Mihael Klemen, branjevec 78 let, gosposke ulice, sušica. Benedikt Heinze, krojač, lonč. steza št. 8. 21. marmaja. Anton Haselsteiner, dninar, 34 let, polanski nasip št. 50, obešen. 22. marmaja. Albert Petrin, 7 let, Hrenove ulice št. 8, koze. Neža Marinšek, gostja 62 let, Petrova cesta št. 28, otrpnenje pljuč. Leopoldina Lasnik, dninarjeva hči, 2 l. 5 mesecev, tržaška cesta 24, bronhitis.

24. marmaja. Franciska Kuhar, 9 1/4 l., Poljanska cesta 18, tuberkuloza. — Janez Jurjavec, 5 let, Marija-Terezijina cesta, spridenje obist.

26. marmaja. Emil Razinger, učit. sin 16 let, judovska steza št. 5, vodena glava. — Eduard Dolenc, kondukt. sin 5 1/2 leta, davica. — Franciška Kraine, delavčeva vdova 51 let, Kravja dolina št. 11. — Avgust Petrin, 12 let, Hrenove ulice št. 8, koze.

V bolnišnici:

15. marmaja. Anton Bartol, dijak 15 let, difteritis. 17. marmaja. Marija Ločnikar, gostija, 90 let, starost. — Jože Berzavšek, gosač 57 let, hron. tuberkuloza. 18. marmaja. Elizabeta Žagar, gostja 61 let, stianjenje črvesa. Marija Berger, kuharica 46 let, kron. plj. tuberkuloza. 20. marmaja. Magdalena Schneider, najdenka, 2 1/2 leta, pljuč. tuberkuloza.

Dunajska borza

28. marmaja.

Papirna renta za 100 gl.	78 gl. 50 kr.
Srebrna „ „ „ „	78 „ 55 „
Zlata „ „ „ „	98 „ 65 „
Državno posojilo l. 1864	168 „ 50 „
Kreditne srečke (za 100 gl.)	170 „ 50 „
Ljubljansko posojilo	23 „ 25 „
Ces. cekini	5 „ 65 „
Francoski za 20 fr.	9 „ 48 „
Nemška marka	58 „ 45 „

Spoštena razprodaja.

Zarad spremenitve prostora razprodaja zalogo v blagu

Karl Till

(poleg Hradeckijevega mosta: orodje, ki se potrebuje v kancelijah, pisarnah in solah, lepoticje (galanterijno blago) oljnate slike, bukve s podobnicami, raznovrstni papir i. dr. po zelo znižani ceni. (2)

Pozor!

Gotovo, že mnogokrat potrjen pomoček proti

božjasti (Epilepsie)

naznanjuje gosp. Franc Matejowsky v Adler-Kosteletz-u na Českem vsakemu, kdor se hoče na-nj obrniti.

Pripoznanj in zahvalnih pisem ozdravljenih v dokaz resnice je mnogo na razpolaganje. (2)

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.